

מסורת הש"ס

(א) ביצה יט. [שבת קיד.
פסחים זא. מנחות ק: ק:];
(ב) גיטין נט, (ג) שם,
(ד) גיטין שם ע"ש];
(ה) [מוספסין פ"ז];
(ו) [מגילה ז, (ז) וי
ויקרא כג, (ח) [שמות כא,
(ט) נ"א כך שמו, (י) גי
רש"ל שו"א בועז,
(כ) ישעיה מדרש"א ועי
רש"ל, (ל) [ז"ל מן,
(מ) [על כו, (נ) [לקמן
קו, (ס) עי' ר"מ ורש"א,

תורה אור השלם

1. וְכִי יוֹד אִישׁ עַל רֵעֵהוּ
לְהַרְגוֹ בַּעֲרֻקָּה מֵעַם
מִבְּרִית תַּחְנוּן לְמוֹת:
שְׂמוֹת כּוֹד יִד
2. לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רֵבִים
לְרַעַת וְלֹא תַעֲנֶה עַל רֵב
לְעֹת אַחֲרֵי רֵבִים
לְחַטָּה:
שְׂמוֹת כּוֹד יִד
3. יִאמַר דּוֹד לְאַנְשֵׁי
חֲרָוֵי אִישׁ אֶת חֲרָוֵי
וְיִחַרְצוּ אִישׁ אֶת חֲרָוֵי
וְיִחַרְצוּ גַם דּוֹד אֶת חֲרָוֵי
וְעָלּוּ אַחֲרֵי דּוֹד כְּאַרְבַּע
מֵאוֹת אִישׁ וּמֵאֹתָיִם יֵשְׁבוּ
עַל חֲבֵלָיִם:

שמואל א כה יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא תענה
וכו' מן הדד שמא ישמע
אחד: (ב) ד"ה הטמאות
וכו' אם רבו המטמאין:
(ג) תוב' ד"ה והא וכו' דבי
פריך והא הוה: (ד) ד"ה
רבה וכו' שמורד במלכות
היה וצ"ע:

מוסף רש"י

וּמִיָּנִי דִידוּ הוּא מוֹחֲלֵה
בִּירֶשֶׁת. מִמֶּנּוּ אָטֵל מִתְּלֵה
שְׂמֹרֶת שְׂפָטֵי יוֹצֵמֶנּוּ
דַּעֲמֵי נֹטֶה, וְהֵאָה הִיא
דִּינִי, כִּן גִּדְּלוֹת לִי
כֹּה הֶעֱרֵם, וְלֹא שִׁמְעִי
שָׁקֵן שְׁנֵסֵה הִיא (יג) וְ
(ט). הוּא הֶצֶד הוּא
מִתְּחַלֵּה, מִשּׁוֹם לֹא מִתְּנֵה
עַל עֵר, וְדִרְשׁוֹן לֹא מִתְּנֵה
עַל עֵר, לֹא מִתְּחֵל עַל מוֹטֵלֵה
שְׂכֵנֵיךְ, דִּן הוּא מִתְּחִיל לִי
לִירֶשֶׁת דְּקֻקָּה דִּינִי נִשְׁמָה,
וְלֹעֲגֵי דְסוֹפִיִּיהִי דְקֻרָּה לִי
מִיּוֹסֵף כֹּהֵן דִּינִי נִשְׁמָה
וְדִגְדוּלָה (טו). תוֹרָה
בְּמִקְדָּם הוּא שְׂמֵלֵה
מוֹרֶשׁ וְגִדְלוֹת עַל יִרְשָׁלָה
בְּמִקְדָּם הוּא שְׁלֵחַ דִּינִי
לִי חֵן מִתּוֹרָה וְעֹשֶׁר מִתּוֹרָה
וְהֵאָה הוּא נִפְתָּח. (טז)
לִיחֵן אֲנִשְׁמֵר הוּא דִּיגְדוּלָה
שֶׁכֵּן גִּדְלוֹת גִּדְלוֹת אֲנִי
הוּא זְקֵנִיִּים, שָׁקֵלֵנּוּ
מִיּוֹסֵף עֲשֵׂרִי (יז) וְיִסֵּם
אֲחֵרֵי דְמִכְמֵי (יח) וְיִסֵּם
גִּשְׁרֵי הֵלִיכִי יִסֵּם אֲחֵרֵי
הוּא (טט). וְהֵאָה הוּא
יִסְעוֹר. לִי חֵן מִתּוֹרָה הִיא
כֹּהֵן לִי לִיחֵן דְּמִכְמֵי (כ)
לְדִלְמִרְשֵׁן שְׂמֵלֵה
שֶׁלֹּא לִי גִל מִתְּחֵלֵה לִי
כֹּהֵן כִּיִּי כֹהֵן כֹּהֵן אֲנִי
יִרְשֵׁי (כא). וְהֵאָה הוּא
נִפְתָּח. דְּשֶׁלֹּא לִי חֵן
שֶׁלֹּא (כב). כִּרְלוֹת שְׂמֵלֵה
קִרְבָּנִי. מִשְׁמֵת גִּדְלוֹת
מִתָּה מוֹרֶה וְגִדְלוֹת מִקְדָּם
אֲחֵרֵי, לֹא מִתְּחֵלֵה דִּיגְדוּלָה
לִי דִיחֵן אֲחֵרֵי מִתּוֹרָה (כג)
הוּא עֵרֵה הֵאֲרִירִי, גִּדְלוֹת
מִתּוֹרָה לִי
מִיּוֹמִין (כד) דְּשֶׁלֹּא מִי

אין רציחה דוחה אוסו. דאזין זיין י"ט לשבת אלס אוכל נפש בלדל
דהא זי"ט נמי כל מלאכה לא תעשה כתיב: **הניחא כו'.** מסקנא
דמיילמיה דרבא היא. הניחא למאן דאמר נדרים וגזרות אין קריצין
ביום טוב מניין לאוקומי מעם מוזכחין) בקרבן יחיד דלא דמי לא שבת
ולא יום טוב דמו לא מדריש ק"ו
כדאמרן: **אלא למד קריצין.** איכא
למודש ק"ו כדאמרן ולהווא תנא
היכא מוקמת מעם מוזכחי ופלוגמיהו
במסכת ביצה: **אלא אמר רבא.** על
כרחיך אמא מעם מוזכחי ועקריה לקל
וחומר זין מקרבן יחיד זין מקרבן
ציבור דלא מביעיא למ"ד קריצין דמיון
דקרבן יחיד דדוחה יום טוב אי אמית
למודש ק"ו וחומר לא מימוקס מעם
מוזכחי כלל ועל כרחיך לא דמרש ק"ו
ואמא קרא ועקריה אלס אפילו למאן
דאמר כו' ואיכא לאוקומי לקרא בקרבן
יחיד דליכא ק"ו ובקרבן ציבור לא
בעית לאוקומיה לקרא משום ק"ו על
כרחיך ממשמעותיה מימוקס נמי
בקרבן יחיד דמוזכחי משום המיוחד
לי ציבור דאמר דדוחה עיקר כל
הקרבנות: **הוו מחבלי כנישא.**

במניינא דסיקריקון אמרה רב צפ' הנחיקן (גיטין דף נח:) דקמתי הוסיב צ"ד וממנו שאס שהמה בפני סיקריקון שנים עשר חדש כו' ואמר רב אבא הוה דההוא ממנינא ומינאי דידי הוה דאסתילו ברישא: **מן הסד הוה מחתלי.** מפני ענוה ימירה עסימה צו: **בריה דרבי וולס:** **במקום אחד.** מורתא וגדולתא של ישראל צאדא אחד שאין כמותו בכל ישראל בתורה ובגדולה כגון משה שהיה גדול על כל ישראל במלכות ובתורה וכן רבי צנשאיות ובתורה: **הוה אלעזר.** חצירו בתורה ולא הוי מקום אחד: **והא הוה פינחס.** משמטו יחושע ואלעזר: **הוו זקנים.** כגון עמיאלא ואבנא: **צוצוע:** עירא **האיירי.** צמו"ק (דף נח:) אמרינן דהוה ממני להו לרצנן על גבי כרים וכסמכות ודוד היה מנהיגו עליו לראש דכתיב (ש"ב כ) עירא האיירי היה כהן לדוד: **שמעי.** גדול היה כדלשכחן [סעי' ש"ס] שרד לקראת דוד היסדן צאלף איש: **שנא.** שהיה ישיבתו גדולה משל חוקיה כדאמר צפ' זה חכיר גדולה (הו:): **לא תענה** על רב. צוצר צלא יו"ד משמע לא תתלוק על מופלא של צ"ד הלכך לא מתחילינן מיניה דלמא חזא ליה חובה ולא פלגינא עילייה ומתחילין מן הסד (ב) (ס) (שלא ישמע) אחד דברי אחד מן המוזכרים ויסקים עמו: **ויחגור גם דוד חרבו.** בחצרונה נמנו עליו לדנו משום מורד במלכות: **שונה אדם לתלמידו.** ומראה לו פנים לזכות ולחובה צחוק הדין ודן עמו למנה עמו או לזכות או לחובה ומתין

הדין על פי התלמיד כאחד מן הדיינים: **הטמאות והטהרות**
 שהוראתן ביחוד ואין בהם מנין אלא אם כן חולקין ונריך לעמוד
 למנין אם רבו ^(א) הטמאין או המטהרין מונין את האב וצנו או
 את הרב ותלמידו בשנים אבל דיני ממונות ונפשות ומכות שמנין
 שלהם אף בתחילת הדין ^(ב) ומן המורה שזה נריך שלשה ודיני
 נפשות כ"ג וכן קידוש החודש שנריך שלשה משפט כתיב ציה
 (תלם פה) כי חוק ישראל הוא משפט נלאה יעקב ומוקמינן ליה
 בקדושת החודש בשם ר"ה ^(דף ה"ב) וכן עיבור השנה שנריך שלשה
 חמשה ושבעה ועליון אין האב וצנו כשרין זה עם זה ולא הרב ותלמידו נמ

ת (שם), הא הוה חזקיה. חזקיה מלך יהודה גזול בתורה היה, כדאמרין בחלק (צד: שם), הוה אמרין (לעיל כו.) שגנא הוה דליש בתליסר ריבזומא וחזקיה בחד קרי ריבזומא (גיטין שם), והא איקטיל. סנחריב הרגו כדאמרין בזה צורר (לעיל כו. גיטין שם).

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

לו.

עין משפט
נר מצוה

נ א מ״י פ״א מהלכות
חגיגה הלכה ח והל״י:
נב ב ג מ״י פ״א מהל
סנהדרין הלכה ו:
נג ד מ״י שם הלכה י
טוש״ע חו״מ סימן יט
סעף ה:
נג ה מ״י שם הלכה ז
טוש״ע שם ובהג״ה:

רבינו חננאל

קרבן יחיד מק"ו ומה
ש"ס שנדחה מפני קרבן
יחיד לזבחי זאחמו נדרים
ונדרות [אין] קריבין
ביום ולא למד' ארבע
אין איכא לזמין, אין
יציחה דהנה יו"ט קרבן
יחיד שדוחה יו"ט אינו קריב
שלא אהרן רציה דהנה
אוהה הניחא למאן דאמר
נדרים נדרות
קרבן הנה מקריב לית ק"ו
אלא דאמר נדרים ונדרות
למאן דאמר נדרים ונדרות
קריבין ביום, דכי הוא
גונגא לא דידין, ק"ו לשל
מקריב קרבן הנה שדוחה
מזבח מוכחי תחנתו למות
פשיטו ריבתה הנה
שדוחה נדרות דהנה
העברה אלא פילו למאן
דאמר נדרים ונדרות
אין איכא לזמין, אין
קריבין ביום משם מוכחי
כתיב מוכחי המיוחד לו
ומאי ניהו מוכי וכו'
וכן דרשי: ר"נ
ממונות מטיל על פי עד

[illegible]

ומה י"ב. וואָס ומנ"ל דלא דחיא רציהה י"ט הא אפי' שבת דחיא אי לאו משום דכתיב (שמות לה) ככל מושבותיכם וצ"ט לא כתיב א"כ תדחה י"ט בק"ו ומה עבודה שדוחה יום טוב רציהה הוחה אותו וכו' וי"ל דליכא למימר שבת יוכיח שנדחים מפני העבודה ואין נדחים מפני הרציה והוא הדין י"ט מיהו אין שיך למימר שבת יוכיח שנדחים מפני העבודה דהיינו עבודה שאינה נדחים מפני הרציה דהא אמילתיה דאזיי קאי ול"נ דליק מדי כיון דליכא למימר ק"ו לקולא ולחומרא לחומרא אמרינן: **והא** הוה חזקיה. אית ספרים דלא גרס ליה דחוקיה לא היה מושל על כל ישראל שכבר גלו עשרת השבטים ועוד דשצנא רשע היה ולא ממניינא הוה^א ופדע דכי פריך ^ב הוה דוד לא משני הוה אחיתופל שקראו דוד^ט אלוהו ומיודעו כיון דרשע הוה אינו לא ממנין וקצת קשה דלא משני הוה מפניצות שיהינש פני דוד דהכלה (פרט ד' ד') :

הוא מתחלי ברישא הגדול תנן אמר רבה רבי הלל בריה דרבי רבי דכולהו מנייניהו אמר רבה בריה דרבא יהיה דר' וולס^(א) מימות תורה וגדולה במקום שעשה אלעזר והא

בִּרְלָתוֹ שניה כאמרנן. דמשותחל גדולתן לא פסק כולהו שני והשתא לא קשה לספרים דגרסי והא הוא אלעזר הוא פנחס דהכי פריך והא הוא אלעזר שהותחלה גדולתו אחר של יהושע ומימה דלא משני איהושע הוא עתניאל בן קנז שהחזיר הלכות (הלכות) שנשתכחו וישראל בימי אצלו של משה (תפורה דף טז :)

והא הוה חונא בר נתן, שהיה קרוב למלכות כדאיתא בפ"ג דזבחים (דף י"ט.) דלמקיים ציה והיו מלכים זומניד;

קאמרינ'ן וואס
יא וואס קטליה כוליה
ה חזקיה הוה שבנא
יה קאמרינ'ן וואס הוה
כליה ^ס אמר רב אדא
ר מימות רבי עד רב
וגדולה במקום אחד
והוה דאזיג רב רב

דייני נפשות מתחילין מן הצד.
משום לא מענה על רב ^ס אכל
זדיי ממונות לא חיישי' ומ"מ דרך
שאלה יעלוין לענות ואפשר לא מענה
על רב זדיי נפשות קאי ולא זדיי
ממונות אע"ג דלנטות קדי' נמי אדיני
ממונות למאן דמוקי לה בריש מעילתין
(דף ג:) "בז"ב נוטה:

רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן
מהבא ויחגורו איש וגו'. הכא
משמע שמורד במלכות (ו) וצעי למדייני
דדוד היה חושב עצמו מלך וכן בפרק
צמה הצמה (שבת דף נז. וסא) גבי
אוריה שהיה לו לדוד לגנוב בטהרה
ולא לדייני אע"פ שהיה מורד במלכות
כלאמרין הלא וקשה דלא אמר
במגילה (דף עז. ד) וסא דמורד במלכות
לא צעי למדייניה ויש לומר לא צעי
למדייניה כשאר חייבי מיתות אלא
לקבל עדות ולידע אם הוא מורד
במלכות ונראה הא דאמר לא צעי
למדייניה לענין הא דתנן בפירקין
(דף נב.) דניי נפשות גומרין צו דיוס
לחוס וציוס שלאסרין לחוסה וציליה

שלאחריו אין גומרין והאי גומרין זו ביום לחוצה והיינו דקאמר
 ליה אביגיל וכי דנין דיני נפשות כלילה כדאמרין לעיל בפירקין
 (דף לז:) דנגד השמש בעינן והשיב לה דלא צעי למדיינייה כשאר
 דיני נפשות אלא גומרין זו ביום לחוצה וכן מוכח בירושלמי בפירקין
 דאמר ליה וכי דנין דיני נפשות כלילה אמר לה כבר נגמר דינו
 מבעוד יום: **אין** מוגין להם **אלא אחד**. משום קידוש החדש
 ועיבור השנה אינטריך דלענין דין פשיטא דאין קרוצים כשרים:
 לאתוי
 אלא אחד. וסיפא דבריי' לא ישב בדידו ואפילו שותק אלא יעמוד והולך לו:
 כי

חובה אין לאחר לחלוק על דבריו. ר' יוחנן אמר מהכא ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש חרבו וגו' שונה אדם לתלמידו ודן עמו בדיני נפשות ומותבינן עליה הטהורות והטמאות האב ובנו הרב ותלמיד ודיני מכות וקידוש החודש ועיבור השנה אב ובנו הרב ותלמידו אין מונין להם אלא אחד ופ'